

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№2

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 924 sahifa.
2026-yil, fevral

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILYI MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA‘MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o‘g‘li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO‘YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG‘URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBİ: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJİY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJRIBASI	66
Alimardonov G‘ayratjon Nuraliyevich	
XO‘JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o‘g‘li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA‘MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIVA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY JIHA TLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochildiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohrux Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyevich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	277
<i>Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li</i>	
ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S MAIN ECONOMIC INDICATORS AND GDP GROWTH	283
<i>B.Beknazarov</i>	

SOTISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA MARKETING TADQIQOTLARINING INTEGRATSIIYASI	288
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В АУДИТЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ И УЗБЕКСКИЙ КОНТЕКСТ	294
Мегноров Алмардон Абдирахмонович	
RISK MANAGEMENT STRATEGIES IN UNCERTAIN ECONOMIC ENVIRONMENTS: A GLOBAL COMPARATIVE STUDY	302
Nigmatova Malika	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	307
Hamrayev Maqsudjon Saidaxmadovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH MASALALARI	311
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
АВТОМАТИЗАЦИЯ АУДИТОРСКИХ ПРОЦЕДУР НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ: ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ ЗАКЛЮЧЕНИЙ	316
Киличева Ф.Б.	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA YASHIL IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	320
Kushmanova Mahbuba	
GAZ TA'MINOTIDA YO'QOTISHLARNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI	324
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
DAVLAT AKTIVLARINI XUSUSIYLASHTIRISHNING MINTAQA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	329
Sharapov Farrux Shomuratovich	
КРИТЕРИИ ОТБРАКОВКИ ЭКСТРУЗИОННЫХ АЛЮМИНИЕВЫХ ПРОФИЛЕЙ ГРУППЫ ALMGSI ПО МАКРОСТРУКТУРНЫМ ПРИЗНАКАМ В ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ	333
Ибрахимов Фаррухжон Фарходович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DEBITORLIK QARZLARI VA FAKTORING OPERATSIYALARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	336
G'oziyeva Mokhira Rustamovna	
KULTIVATOR YUMSHATKICH PANJALARI O'TMASLANISH DARAJASINING ISH KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	345
Quvondiqov Yoqub Tursunbaevich, Nuraliyev To'liqin Alimardanovich	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION STRATEGIYANI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	352
To'g'onov Ibroximxo'ja	
TMK KORXONASI SHAROITIDA R6AM5 MARKALI TEZKESAR PO'LATDAN TAYYORLANGAN PARMA UCHUN TERMIK ISHLOV BERISH REJIMI	358
Djalalova Sevara Toxtamuratovna	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	362
Шоев Алим Халмуратович	
TRANSFORMATSIYA VA XUSUSIYLASHTIRISH OMILLARINING BANK SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	367
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	372
Ismatov Raxmatilla Oltinovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA.....	376
Yoqubjonov Ibrohim G'olibjon o'g'li	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR	379
Sadikov Q.M.	
СЦЕНАРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЁННОСТИ И СТРУКТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ	383
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLARNI TAQDIM QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	390
S.M. Raximova	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	395
Qurbanova Muazzam Fazliddinova	
IQTISODIYOTNING TRANSFORMATSİYALASHUVI JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING TAHLILI	399
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH MASALALARI	404
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING INNOVATSION FAOLIYATINI INVESTITSİYALAR YORDAMIDA QO'LLAB-QUVVATLASH	408
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
FRANSUZ TILIDA FE'L SEMANTIKASINING KO'PMA'NOLILIK VA BIRMA'NOLILIK ASPEKTLARI	412
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Bekmetova Munisa Karimbayevna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARDA CHET-EL INVESTISIYASI VA KREDITLARINI ROLI	418
Sultanov Anvar Abdullaevich	
INSON QON TOMIRLARINING TARMOQLANISHINI L-SISTEMALAR ASOSIDA HOSIL QILISH ALGORITMNI ISHLAB CHIQISH	423
Boliyeva Dilrabo Nurbek qizi	
YASHIL IQTISODIYOT LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH)NING AHAMIYATI	429
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
NAMANGAN VILOYATIDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	434
Otaylor Usmonaliyev	
TIJORAT BANKLARIDA VALYUTA ARBITRAJI VA UNING MOHIYATI	440
Yaxyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA SOHASINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	443
Mirzaraximova Aziza Azimdjanovna	
DON VA UN MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISH XUSUSIYATLARI	450
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATIDA TUXUM ISHLAB CHIQARISHNING JORIY HOLATI TAHLILI	454
Ismoilov Zuhridin Sayitqulovich	
ZAMONAVIY TURAR-JOY ME'MORCHILIGIDA MILLIYLIK VA AN'ANAVIYLIKNING O'RNI VA AHAMIYATI	459
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
MARKAZIY QIZILQUM FOSFORIT RUDALARIDAN QIMMATBAHO KOMPONENTLARNI KOMPLEKS AJRATISH TEXNOLOGIYASI	464
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Ruzibayeva Dildora Akramovna, Xushvaqtova Dilshoda Shavkat qizi	

BANKLARDA CHAKANA KREDITLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH TARTIBI	470
<i>Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi</i>	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNI QO‘LLAB-QUVVATLASHNING XALQARO MODELLARI HAMDA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	476
<i>Nodirbek Shavkatovich Mirzaaxmedov</i>	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA XOTIN-QIZLARNING BOSHQARUV KARYERASI: MOHIYATI, ZARURIYATI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	483
<i>Abduraxmonova Feruzabonu</i>	
ASOSIY KAPITALGA INVESTITSİYALARNI MOLIYALASHTIRISHNING RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR TAJRIBALARI	489
<i>Xoshimov Sobir Murtazayevich</i>	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATINING TASHKILY TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	495
<i>Uzakova Umida Ruziyevna</i>	
OLIY TA‘LIMNI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGI VA PROFESSOR-O‘QITUVCHI–TALABA NISBATI O‘RTASIDAGI IQTISODIY BOG‘LIQLIK.....	502
<i>Dusanov Salim Mamarasulovich</i>	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМЫ AML: АНАЛИЗ ПРАКТИК ВЕДУЩИХ БАНКОВ И СТРАН СНГ	507
<i>Рашидов Авазбек Рахимович</i>	
BOJXONA TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR TAHLILI	516
<i>Radjapova Latofat Sardorovna</i>	
DEFORMATSİYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ (STANDARD LINEAR SOLID MODEL, SLS) MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONINI TAHLIL QILISH	523
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o‘g‘li, Faxriddinova Rayhona Vahobjon qizi, Rustamova Ruxsora Kamtar qizi</i>	
ВЛИЯНИЕ КЕРАМИЧЕСКИХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ НА ТЕПЛОВУЮ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КАМЕННОГО ТЕПЛОАККУМУЛЯТОРА В СОЛНЕЧНО-АССИСТИРОВАННЫХ БИОГАЗОВЫХ УСТАНОВКАХ	530
<i>Д.М. Жураханов</i>	
O‘ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING KELAJAKDAGI IMKONIYATLARI.....	537
<i>Akbarov Husniddinjon Mo‘ysin o‘g‘li</i>	
MAHALLIY BUDJETLARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA OCHIQLIKNI KUCHAYTIRISH	544
<i>Xolmirzayev Ulug‘bek Abdulazizovich, Normatov Joxongir Murodillayevich</i>	
DON MAHSULOTLARI TARMOG‘IDA ISHLAB CHIQARISH QUVVATLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	548
<i>Aipova Iroda Ikramovna</i>	
BUXORO VILOYATI SANOATI ISHLAB CHIQARISHINING TARMOQ TARKIBI DINAMIKASI VA UNDAGI O‘ZGARISHLAR TAHLILI	554
<i>Toshov Mirzabek Hakimovich</i>	
TEMIR YO‘L TRANSPORTINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEZONLARI	560
<i>Nurxo‘jayeva Xilola Hakimxo‘jayevna</i>	
СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬЮ НА ОСНОВЕ УСТОЙЧИВОСТИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	568
<i>Teshaboyev To‘lqin Zakirovich, Muradov Botir Xayat</i>	
IQTISODIYOT TARMOQLARIDA SUV ISTE‘MOLINING BOSHQARUVINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	578
<i>Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Turg‘unov Muhammadaziz Baxtiyorjon o‘g‘li</i>	
SUV RESURSLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA MOBIL ILOVALAR ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI	584
<i>Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Uzakov Sirojiddin Djuraboyevich</i>	

SUN'YI INTELLEKT VA IQTISODIYOTNING O'ZARO ALOQADORLIGI	591
Sobirov Abdurasul Abdugafarovich	
IDENTIFICATION OF WEAVING STRUCTURES IN PILE FABRICS	596
Bahrom Baturovich Dautov, Bakhtiyor Yormakhmatovich Abduganiyev, Erkin Shamsiddinovich Rayxonov, Nazar Kilichov Bafoevich	
INNOVATIVE APPROACHES TO ENSURING FINANCIAL STABILITY IN COMMERCIAL BANKS	602
Otajanova Shahnoza Shuhratovna	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATI VA OLIY TA'LIM SIFATI KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK MASALALARI	608
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATIDA DAROMADLAR VA UNING AHAMIYATI	613
Kenjayev M.G'	
MAJBURIYATLAR AUDITINING ASOSIY O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	618
Ergasheva Vasila Abdumajitovna	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARI MOLIYAVIY NATIJADORLIGINI TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	623
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI TAHLILI	630
Djurayeva Lola Abdugabbarovna	
JAMOAT YO'LOVCHI TRANSPORTINI YO'NALISHLARDA HARAKATI MUNTAZAMLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	635
Nazarov Anvar Aripovich, Siddiqov Beknazar Jumanazar o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	643
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
O'ZBEKISTONDA YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLARNI SOLIQQA TORTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA RAQAMLI MA'MURCHILIK	649
Yakubov San'atbek Ravshanbekovich	
ISHLAB CHIQRISH SANOATI CHIQINDILARIDAN LITIY BIRIKMALARINI AJRATIB OLISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIK YECHIMLARI	655
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Komilov Botir Asqar o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING MOLIYAVIY RISKLARINI BAHOLASHDA MIQDORIY USULLARDAN FOYDALANISH	663
Raximov Abduxalil Toshbotirovich	
JUN TOLASINI MAYDA VA YIRIK IFLOSLIKlardan TOZALASH TEXNOLOGIYASI VA USKUNALARINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDA KASB-HUNAR TA'LIMI TERMINLARINING SEMANTIK QIYOSIY TAHLILI	673
Jabbarova Gulbahor Jumanazarovna	
GAZ BALLONLI AVTOMOBILLARDA RADIOTO'LQINLI UZATMALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TEXNIK NAZORAT TIZIMINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH	677
Mirzayev Bahodir Nuriddinovich, Zulfiqorova Guldon Akbarjon qizi	
MINTAQANING TASHQI SAVDO AYLANMASINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARI	682
G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich	
IQTISODIY TADQIQOTLARDA SO'ROV O'TKAZISH METODI VA UNING ANKETA HAMDA INTERVYU SHAKLLARINI QO'LLASH MASALALARI	687
Dusmurov Radjabbay Davlatbayevich	

O'ZBEKISTONDA AUDITORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHI VA BIZNESDA MANFAATLAR UYG'UNLIGI.....	693
Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
DAVLAT MOLIYASI VA BANK-MOLIYA INSTITUTLARINING IQTISODIY O'SISHDAGI O'RNI.....	698
Sayitbayev Shermirza Datkamirzaevich	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH YO'NALISHLARI	703
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
TIJORAT BANKLARINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: AN'ANAVIY BANKING TIZIMIDAN NEOBANKLARGA O'TISH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	711
Shokirov Sardor Inotdullo o'g'li	
AVTOMATIK LOKOMATIV SIGNALIZATSIYA KODLARINI UZATISH VA DESHIFRATSIYALASH QURILMASI ISHINI TAHLIL QILISH VA DASTURIY TA'MINOTINI ISHLAB CHIQUISH.....	718
Raxmonov Bobomurod Baxtiyorovich, Qodirov Izzatjon Abrorjon o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ МОДЕЛЬ УСКОРЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ ЧЕРЕЗ ОПТИМИЗАЦИЮ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОДДЕРЖКИ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ	724
Касимова Наргиза Сабитджановна	
KORXONALARDA PUL OQIMLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	729
Omonov Otajon Juraqulovich	
INVESTITSIYALAR VA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLARNING ILG'OR TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	734
Gafurova Umida Fatixovna	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI HAMDA ULARNING YECHIMLARI BO'YICHA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR TAHLILI.....	740
Bekmetov Xursandbek Iloxamovich	
THE INTEGRATION OF TRADITION AND INNOVATION IN WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN: ECONOMIC MECHANISMS AND STRATEGIC APPROACHES	747
Narzullayeva Gulchehra Salimovna	
KO'TARILGAN TEMIR YO'L ESTAKADASIDA VAGONDAN KO'MIR TUSHIRISH JARAYONIDA CHANG TARQALISHINI BAHOLASH	757
Tohtemirov Inomjon Muqimjonovich, Xudayberganov Sakijan Kabildjanovich	
DUMKAR TIPIDAGI VAGONLARDAN YUKLARNI TUSHURISH VAQTIDA ULARNING AG'DARILISHINI OLDINI OLUVCHI TAKOMILLASHTIRILGAN QURILMANING ILMIY ASOSLARI.....	762
Yusupov Azizjon Qahramonovich, Normoxmatov Bekzodjon Shovkat o'g'li	
TEMIR YO'L STANTSIYALARIDA ARALASH POYEZDLAR HARAKATI UCHUN AVTOMATIK MARSHRUTNI SOZLASH USULI	769
Boltayev Sunnatillo Tuymurodovich, Raxmonov Bobomurod Baxtiyorovich, Kasimova Qamara Amonovna	
O'ZBEKISTON MAHSULOTLARINI XORIJIY BOZORLAR UCHUN TAYYORLASHDA FRANCHAYZING ASOSIDA NUFUZLI BRENDLAR BILAN HAMKORLIK VA QO'SHMA LOYIHALAR MEXANIZMINI ISHLAB CHIQUISH.....	777
Xodjayev Anvar Rasulovich	
AKSIONERLIK JAMIYATLARDA MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOB VA AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITISH.....	783
Syunov Yorqin Bekmurodovich	
INCREASING THE EFFICIENCY INDICATORS OF DIESEL ENGINES BY IMPROVING THE COOLING SYSTEM	789
Khushnaye Obid, Orakbaeva Guljakhon	

TRANSPORT SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK VA IQTISODIY O'SISH INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUV VA IMKONIYATLAR.....	794
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
TURISTIK-REKREATSION XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	801
Usmanova Zumrad Islamovna	
МЕХАНИЗМ ФОРМИРОВАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ В ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ В РАМКАХ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА.....	806
Ахмедова Нилуфар Шукратовна, Курбонбекова Мохичехра Туробжоновна	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA SOLIQ MA'MURCHILIGI USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	819
Umurzak Ablakulovich Radjabov	
AUDITORLIK TEKSHIRUVINI REJALASHTIRISHDA XAVF-XATARLARNI BAHOLASHNING INNOVATSION USULLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI.....	830
Saidova Sevaraxon Abdumo'min qizi	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR SANOAT SEKTORIDA SIRKULAR BIZNES-MODELLARNI YASHIL MOLIYALASHTIRISH MEKANIZMLARI.....	834
Isamuxamedov Boxodir Baxramovich	
РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОСТИ ЭКСПОРТНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ИНДУСТРИАЛИЗАЦИИ.....	838
Бобоев М. Р.	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ УСТОЙЧИВО-ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ВОЗМОЖНОСТИ АДАПТАЦИИ ПРАКТИК SMART TOURISM ДЛЯ КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИХ РЕГИОНОВ (НА ПРИМЕРЕ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ).....	844
Усманова Азиза Баходировна	
ENERGY MANAGEMENT STRATEGIES FOR HYBRID ELECTRIC VEHICLES: A COMPREHENSIVE REVIEW.....	849
Asretdinova L.J., Gulnora Sh.Y.	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI BOSHQARISH VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	864
B.Q. Madartov	
SINXRON GENERATORNING O'Z-O'ZIDAN CHAYQALISH JARAYONINI TAHLIL QILISH.....	867
Bekishev Allabergen Yergashevich, Zayniyeva Oliyaxon Egamberdiyevna, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Samadov Ilyos Azamat o'g'li	
SUG'URTA SOHASINING IQTISODIY-HUQUQIY MOHIYATI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI: NAZARIY ASOSLAR, MILLIY VA XORIJIY TAJRIBALAR.....	875
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
YANGI O'ZBEKISTON – UCHINCHI RENESSANS: CHORVACHILIKDA XALQ VETERINARIYASI XIZMATI TARIXI.....	880
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
TALENT DEVELOPMENT AS A DRIVER OF EMPLOYEE JOB SATISFACTION IN UZBEKISTAN'S PRIVATE SECTOR: A MIXED-METHODS STUDY.....	885
Farida Nishanova	
FOTO ELEKTR STANSIYALARI TOMONIDAN ELEKTR ENERGIYANI ISH LAB CHIQRISH HOLATI TAHLILI.....	893
Saidov Mash'al Samadovich	
OILAVIY TADBIRKORLIK TARAQQIYOTIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNDA FOYDALANISH MEKANIZMLARI.....	900
Ermatov Nosir Toxirovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUVVATLARINI TAHLIL QILISH.....	907
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	

TIJORAT BANKLARINING XORIJIY KREDIT LINIYALARIDAN FOYDALANISH JARAYONIDA YUZAGA KELAYOTGAN MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	912
Ayitboev Nodirbek Rashid o'g'li	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING INTEGRAL METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNI IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	916
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
THE IMPACT OF CULTURAL FACTORS ON VOCATIONAL EDUCATION REFORM IN SAUDI ARABIA.....	923
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
HUUDLARNI IJTIMOYIQTISODIY RIVOJLANISHDA YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNI DIFFERENTIAL YONDASHUV ORQALI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	929
Imanova Umida Baxtiyarovna	
INSON KAPITALI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMIL SIFATIDA.....	934
Amanov Otabek Amankulovich	
DATA-DRIVEN BOSHQARUV MODELI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIYOT	938
Bobxo'jayev Asliddin Muzaffarovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY RESURLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI.....	943
Xasanov Axmadjon Shodiyarovich	
MAHALLA BOSHQARUVIDA MOLIYAVIY ERKINLIK VA IJTIMOYIY BARQARORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	948
Karjavova Xurshida Abdumalikovna	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING JORIY HOLATI VA O'ZGARISH TENDENSIYALARI TAHLILI	953
Dagarov Bekzod Muzaffar o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING STRATEGIK YONDASHUVLARI.....	960
Siradjev Ilxom Toxirovich	
CHET EL MAMLUKATLARIDA FMCG SEKTORINING TUZILISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI....	965
Anvar Deberdiyev	
MARKETING FAOLIYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA REAL INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI SSNARIYLAR ASOSIDA EKONOMETRIK BAHOLASH	970
Otajanov Umid Abdullayevich, Isakova Naima Ikromjonovna	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBATNI BAHOLASHNING TAKOMILLASHTIRILGAN INTEGRALLASHGAN METODOLOGIK MODELI.....	981
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY MASALALARI.....	986
Tilakov Navruz Maxmudovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASASINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA USTAV FONDI MEXANIZMINING ROLI	993
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARIGA AJRATILAYOTGAN MABLAG'LARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI	999
Xusanova Gulsum Baxtiyarovna	
ELEKTRON TIJORATDA MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1004
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	

TIJORAT BANKLARI DEPOZIT OPERATSIYALARINING RIVOJLANISHIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI

Rahimov Akmal Matyaqubovich

TDIU mustaqil izlanuvchisi

e-mail: a.rakhimov@tsue.uz

ANNOTATSIYA. Tijorat banklarida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillar tahlil qilingan. Tadqiqotda bank tizimi depozit bazasining barqarorligini ta'minlash, aholi hamda xo'jalik yurituvchi subyektlarning bo'sh pul mablag'larini banklarga jalb etish mexanizmlari o'rganilgan. Shuningdek, depozit operatsiyalariga ta'sir etuvchi iqtisodiy, moliyaviy, institutsional va raqamli bank xizmatlari bilan bog'liq omillar baholangan. Depozit siyosatini takomillashtirish, mijozlar ishonchini mustahkamlash hamda depozit portfelini diversifikatsiya qilishga qaratilgan ilmiy takliflar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, depozit operatsiyalari, depozit siyosati, bank resurslari, foiz stavkasi, likvidlilik, bank xizmatlari, raqamli bank tizimi, omillar tahlili, bank barqarorligi.

АННОТАЦИЯ. Проанализированы основные факторы, влияющие на развитие депозитных операций коммерческих банков. В исследовании рассмотрены механизмы обеспечения устойчивости депозитной базы банковской системы, а также привлечения временно свободных денежных средств населения и хозяйствующих субъектов в банковский сектор. Кроме того, дана оценка экономическим, финансовым, институциональным и связанным с цифровыми банковскими услугами факторам, оказывающим влияние на депозитные операции. Разработаны научные предложения и практические рекомендации, направленные на совершенствование депозитной политики, укрепление доверия клиентов и диверсификацию депозитного портфеля коммерческих банков.

Ключевые слова: коммерческие банки, депозитные операции, депозитная политика, банковские ресурсы, процентная ставка, ликвидность, банковские услуги, цифровая банковская система, факторный анализ, устойчивость банков.

ABSTRACT. The main factors influencing the development of deposit operations in commercial banks are analyzed. The study examines mechanisms for ensuring the stability of the banking system's deposit base and attracting temporarily free financial resources of households and business entities to the banking sector. In addition, economic, financial, institutional, and digital banking service-related factors affecting deposit operations are evaluated. Scientific proposals and practical recommendations aimed at improving deposit policy, strengthening customer confidence, and diversifying the deposit portfolio of commercial banks are developed.

Keywords: commercial banks, deposit operations, deposit policy, bank resources, interest rate, liquidity, banking services, digital banking system, factor analysis, banking stability.

KIRISH

Bugungi kunda tijorat banklari mamlakat moliya tizimining muhim bo'g'ini sifatida iqtisodiyotda bo'sh pul mablag'larini jamlash, ularni samarali taqsimlash hamda real sektorni moliyaviy resurslar bilan ta'minlashda alohida o'rin egallaydi. Bank faoliyatining barqarorligi, avvalo, uning yetarli va mustahkam resurs bazasiga ega bo'lishi bilan belgilanadi. Mazkur resurs bazasining asosiy qismini esa depozit mablag'lari tashkil etadi. Shu bois tijorat banklarida depozit operatsiyalarini rivojlantirish masalasi nafaqat banklarning ichki moliyaviy barqarorligi, balki butun iqtisodiyotning investitsiya faolligi va pul-kredit munosabatlari samaradorligi uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Depozit operatsiyalari banklarning passiv operatsiyalari tarkibida yetakchi o'ringa ega bo'lib, ular orqali aholining, xo'jalik yurituvchi subyektlarning hamda boshqa tashkilotlarning vaqtincha bo'sh pul mablag'lari bank tizimiga jalb qilinadi. Jalb qilingan mablag'lar esa keyinchalik kreditlash, investitsiya operatsiyalari va boshqa moliyaviy xizmatlarni amalga oshirish uchun asosiy manba bo'lib xizmat qiladi. Shunday ekan, depozitlar hajmi va tarkibining barqaror o'sishi tijorat banklarining likvidligi, to'lov qobiliyati va daromadlilikiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

So'nggi yillarda moliya bozorida raqobatning kuchayishi, aholining moliyaviy savodxonligi ortib borishi, raqamli bank xizmatlarining keng joriy etilishi hamda pul-kredit siyosatidagi o'zgarishlar depozit operatsiyalarining rivojlanishiga yangicha yondashuvni talab qilmoqda. Ayniqsa, inflyatsiya darajasi, depozitlar bo'yicha foiz stavkalari, milliy valyutaga bo'lgan ishonch, bank xizmatlari sifati, omonatlarning kafolatlanishi va mijozlarga yaratilayotgan qulayliklar depozit mablag'larini jalb qilishda hal qiluvchi omillardan hisoblanadi.

Tijorat banklari uchun depozit siyosatini oqilona yuritish muhim strategik vazifa sanaladi. Chunki depozit resurslari qanchalik arzon, barqaror va uzoq muddatli bo'lsa, banklarning kreditlash salohiyati shunchalik kengayadi. Aksincha,

depozitlar tarkibida qisqa muddatli va beqaror mablag'larning yuqori ulushi bank likvidligi bilan bog'liq xatarlarni kuchaytiradi. Shu sababli banklar depozit mahsulotlarini diversifikatsiya qilish, mijozlar ehtiyojiga mos omonat turlarini taklif etish, masofaviy xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini kengaytirish hamda omonatchilar ishonchini mustahkamlashga alohida e'tibor qaratmoqda.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni chuqur tahlil qilish banklarning resurs bazasini mustahkamlash, moliyaviy barqarorligini ta'minlash va iqtisodiyotga yo'naltiriladigan kredit resurslari hajmini oshirish imkonini beradi. Ayniqsa, hozirgi sharoitda aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlarning bo'sh pul mablag'larini bank tizimiga keng jalb etish, ularning omonatlarga bo'lgan ishonchini oshirish hamda depozit xizmatlari jozibadorligini kuchaytirish dolzarb ilmiy-amaliy vazifalardan biri hisoblanadi.

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarining iqtisodiy mazmuni, ularning bank faoliyatidagi o'rni hamda rivojlanishiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar tahlil qilinadi. Shuningdek, depozit operatsiyalarini takomillashtirish, bank resurs bazasini barqarorlashtirish va mijozlar ishonchini oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish tadqiqotning asosiy maqsadi sifatida belgilanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tijorat banklari depozit operatsiyalarining rivojlanishi va ularga ta'sir etuvchi omillar masalalari xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan keng tadqiq qilingan. Xususan, depozitlar hajmi, foiz stavkalari, inflyatsiya darajasi, aholi daromadlari, bank tizimiga bo'lgan ishonch hamda makroiqtisodiy barqarorlikning depozit operatsiyalariga ta'siri bo'yicha ko'plab ilmiy izlanishlar olib borilgan.

Amerikalik iqtisodchi olim Frederic S. Mishkin bank tizimi faoliyati va moliyaviy vositachilik masalalarini tadqiq etib, depozit operatsiyalarining rivojlanishiga foiz stavkalari, inflyatsiya darajasi va aholi jamg'armalarining muhim o'rin tutishini ta'kidlagan [2]. Olimning fikricha, real foiz stavkalarining o'sishi aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlarning bank depozitlariga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Amerikalik iqtisodchilar Douglas W. Diamond va Philip H. Dybvig bank depozitlari va moliyaviy vositachilik nazariyasini tadqiq etib, bank tizimiga bo'lgan ishonch depozit operatsiyalarining rivojlanishida asosiy omillardan biri ekanligini asoslab berganlar [3]. Ularning fikricha, omonatchilar ishonchining oshishi depozit bazasining kengayishiga xizmat qiladi.

Pokistonlik iqtisodchi Abdul Rashid bank depozitlari hajmiga inflyatsiya va foiz stavkalarining ta'sirini tadqiq etib, depozit operatsiyalarining rivojlanishi ko'p jihatdan real foiz stavkalari va inflyatsion kutilmalarga bog'liqligini aniqlagan [4]. Tadqiqot natijalariga ko'ra, foiz stavkalarining oshishi depozitlar hajmining ortishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Mongoliyalik iqtisodchi Erdenebat Dalantaibaatar tijorat banklari depozitlarining determinantlarini o'rganib, bank xizmatlari sifati, raqamli bank xizmatlari, iqtisodiy o'sish va moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari depozit operatsiyalarining rivojlanishiga sezilarli ta'sir qilishini asoslagan [5].

Britaniyalik iqtisodchi M. Hashem Pesaran ekonometrik modellashtirishga oid tadqiqotlarida depozitlar hajmiga ta'sir etuvchi omillarni qisqa va uzoq muddatli baholashda ARDL modelining samaradorligini ilmiy jihatdan asoslab bergan [6].

O'zbekistonlik iqtisodchi olima Sh.Z. Abdullayeva bank resurslari va depozit siyosati masalalarini tadqiq etib, tijorat banklari depozit operatsiyalarining rivojlanishida aholi daromadlari, foiz siyosati va bank xizmatlari sifati muhim omillar hisoblanishini ta'kidlagan [7].

O'zbekistonlik iqtisodchi olim O.Y. Rashidov bank tizimi va moliyaviy vositachilik masalalarini o'rganib, depozit operatsiyalarining barqaror rivojlanishida makroiqtisodiy barqarorlik, bank tizimiga bo'lgan ishonch va zamonaviy bank xizmatlarining o'rni yuqori ekanligini qayd etgan [8].

Yuqoridagi ilmiy tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, tijorat banklari depozit operatsiyalarining rivojlanishiga foiz stavkalari, inflyatsiya darajasi, aholi daromadlari, bank tizimiga bo'lgan ishonch va makroiqtisodiy barqarorlik kabi omillar sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Biroq O'zbekiston tijorat banklari misolida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni zamonaviy ekonometrik usullar asosida kompleks ravishda baholash masalalari yetarli darajada tadqiq etilmagan bo'lib, mazkur yo'nalishda ilmiy izlanishlarni davom ettirish zarur hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda tijorat banklarida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillarni kompleks baholash hamda ularning bank faoliyatiga ta'sirini aniqlashga qaratilgan ilmiy yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida iqtisodiy hodisa va jarayonlarni tizimli o'rganish imkonini beruvchi umumilmiy va maxsus iqtisodiy tadqiqot usullari qo'llanildi.

Tadqiqotning metodologik asosini tijorat banklari faoliyatini tashkil etish, depozit siyosatini yuritish, bank resurs bazasini shakllantirish hamda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga oid ilmiy qarashlar tashkil etdi. Shuningdek, depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir etuvchi makroiqtisodiy va institutsional omillarni aniqlashda iqtisodiy tahlilning

zamonaviy usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarining rivojlanish tendensiyalarini o'rganish bank resurs bazasining holatini baholashda muhim ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda bank tizimida depozit mablag'lari hajmining o'sishi kuzatilayotgan bo'lsa-da, ushbu jarayon turli iqtisodiy va institutsional omillar ta'sirida shakllanmoqda. Xususan, depozitlar bo'yicha foiz stavkalari, inflyatsiya darajasi, aholining real daromadlari, bank xizmatlari sifati hamda raqamli texnologiyalarning rivojlanishi depozit operatsiyalarining kengayishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, bank tizimiga bo'lgan ishonch darajasi va omonatlarning kafolatlanishi ham depozitlar hajmining oshishida muhim omillardan biri hisoblanadi. Mazkur bo'limda tijorat banklari depozitlarining dinamikasi, tarkibiy o'zgarishlari hamda depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar tahlil qilinadi (1-jadval).

1-jadval

Mamlakatimiz tijorat banklari depozitlarining muddatiga ko'ra tasniflanishi [9], (foizda)

Sana	Muddatlari bo'yicha					
	Jami	Talab qilib olinguncha	1 kundan 30 kungacha	30 kundan 180 kungacha	180 kundan 365 kungacha	1 yildan yuqori
01.01.2021-y.	100	42,8	5,3	12,4	12,0	27,5
01.01.2022-y.	100	42,3	3,4	12,0	13,3	28,9
01.01.2023-y.	100	42,7	2,1	11,8	12,4	31,0
01.01.2024-y.	100	35,3	2,6	12,4	14,5	35,3
01.01.2025-y.	100	32,1	3,8	10,5	15,0	38,7

Jadval ma'lumotlari tijorat banklari depozitlarining muddatlar bo'yicha tarkibida muayyan tarkibiy o'zgarishlar yuz berayotganligini ko'rsatadi. Tahlil qilinayotgan davrda depozitlar tarkibida uzoq muddatli omonatlar ulushining ortib borishi kuzatilgan bo'lib, bu holat bank tizimiga bo'lgan ishonchning mustahkamlanayotganidan hamda depozit siyosatining nisbatan samarali tashkil etilayotganidan dalolat beradi.

Xususan, talab qilib olinguncha depozitlarning jami depozitlardagi ulushi 2021-yildagi 42,8 foizdan 2025-yilda 32,1 foizgacha kamaygan. Mazkur holat mijozlarning mablag'larini qisqa muddatli likvid shaklda saqlashdan ko'ra, ularni ma'lum muddatga joylashtirishga bo'lgan qiziqishi ortib borayotganini anglatadi. Talab qilib olinguncha depozitlar ulushining qisqarishi banklar uchun ham ijobiy holat hisoblanadi, chunki bu resurs bazasining barqarorligini oshiradi. 1 kundan 30 kungacha bo'lgan qisqa muddatli depozitlar ulushi esa tahlil qilinayotgan davr mobaynida nisbatan past darajada shakllangan. 2021-yilda ushbu ko'rsatkich 5,3 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda 2,1 foizgacha kamaygan. 2025-yilga kelib esa 3,8 foizni tashkil etgan. Bu holat aholining juda qisqa muddatli omonatlarga bo'lgan qiziqishi past ekanligini ko'rsatadi. 30 kundan 180 kungacha bo'lgan depozitlar ulushi 2021–2024-yillar davomida deyarli barqaror shakllangan bo'lib, 10–12 foiz oralig'ida saqlanib qolgan. 2025-yilda esa ushbu ko'rsatkich 10,5 foizga tushgan. Mazkur tendensiya mijozlar tomonidan uzoqroq muddatli depozitlarga ustunlik berila boshlaganini ko'rsatadi. 180 kundan 365 kungacha bo'lgan depozitlar ulushi esa bosqichma-bosqich o'sib borgan. Jumladan, 2021-yilda 12,0 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib 15,0 foizga yetgan. Bu esa tijorat banklari tomonidan uzoqroq muddatli omonatlar uchun jozibador foiz siyosati olib borilganligini ko'rsatadi. Tahlil qilinayotgan davrdagi eng muhim o'zgarishlardan biri 1 yildan yuqori muddatli depozitlar ulushining sezilarli darajada ortishida namoyon bo'ladi. Ushbu ko'rsatkich 2021-yildagi 27,5 foizdan 2025-yilda 38,7 foizgacha oshgan. Mazkur holat tijorat banklari resurs bazasining uzoq muddatli va barqaror manbalar hisobiga mustahkamlanayotganini anglatadi. Shuningdek, uzoq muddatli depozitlar ulushining ortishi banklarning uzoq muddatli kreditlash imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi [10].

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarining rivojlanishi turli iqtisodiy, moliyaviy va institutsional omillar ta'sirida shakllanadi. Mazkur omillar banklarning depozit siyosati samaradorligi, resurs bazasining barqarorligi hamda omonatchilar faolligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ilmiy adabiyotlarda depozit operatsiyalariga ta'sir qiluvchi omillar odatda ichki va tashqi omillarga ajratilgan holda o'rganiladi. Bunday yondashuv omillarning depozit faoliyatiga ta'sir darajasini aniqroq baholash imkonini beradi (2-jadval).

2-jadval

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar tasnifi¹

Ichki omillar	Tashqi omillar
Depozit foiz stavkalari	Inflyatsiya darajasi
Bank xizmatlari sifati	Aholining real daromadlari
Raqamli bank xizmatlari	Markaziy bank pul-kredit siyosati
Bankning moliyaviy barqarorligi	Milliy valyuta barqarorligi
Depozit mahsulotlari xilma-xilligi	Siyosiy-iqtisodiy barqarorlik
Marketing siyosati	Bank tizimiga bo'lgan ishonch
Bank imiji va obro'si	Banklararo raqobat
Filiallar va infratuzilma	Moliyaviy savodxonlik darajasi

Ichki omillar bevosita tijorat banklari faoliyati bilan bog'liq bo'lib, bankning depozit siyosati, xizmat sifati va moliyaviy holati orqali namoyon bo'ladi. Mazkur omillar bank tomonidan boshqarilishi mumkinligi bilan ahamiyatlidir.

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi asosiy ichki omillardan biri depozitlar bo'yicha foiz stavkalari hisoblanadi. Bank tomonidan taklif etilayotgan foiz darajasi omonatchilar uchun asosiy rag'batlantiruvchi vosita bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, real foiz stavkalarining ijobiy shakllanishi aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlarning bo'sh pul mablag'larini bank depozitlariga joylashtirishga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Bank xizmatlari sifati ham depozit operatsiyalarining rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Mijozlarga tezkor, qulay va ishonchli xizmat ko'rsatish tizimining mavjudligi bankka bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi. So'nggi yillarda masofaviy bank xizmatlari, mobil ilovalar va **onlayn** omonat tizimlarining joriy etilishi depozit bazasining kengayishiga xizmat qilmoqda.

Bankning moliyaviy barqarorligi va imiji ham muhim ichki omillardan biri hisoblanadi. Moliyaviy jihatdan barqaror faoliyat yuritayotgan banklarga omonatchilarning ishonchi yuqori bo'ladi. Aksincha, bank faoliyatidagi likvidlik muammolari yoki moliyaviy xavflar depozitlar oqimining kamayishiga olib kelishi mumkin.

Bundan tashqari, depozit mahsulotlarining xilma-xilligi, marketing siyosati, filiallar tarmog'ining kengligi hamda mijozlarga yaratilayotgan qo'shimcha qulayliklar depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir etadi.

Tashqi omillar bank faoliyatidan tashqarida shakllanadigan makroiqtisodiy va institutsional omillar bo'lib, ular depozit operatsiyalarining rivojlanishiga bilvosita ta'sir ko'rsatadi.

Mazkur omillarning eng muhimlaridan biri inflyatsiya darajasi hisoblanadi. Inflyatsiyaning yuqori darajada shakllanishi aholining real daromadlarini pasaytiradi hamda milliy valyutadagi depozitlarning jozibadorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada aholi mablag'larini bank omonatlarida saqlashga bo'lgan qiziqish kamayishi mumkin.

Aholining real daromadlari va bandlik darajasi ham depozit operatsiyalarining rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Aholi daromadlarining oshishi jamg'arma qilish imkoniyatlarini kengaytiradi va depozitlar hajmining o'sishiga xizmat qiladi. Aksincha, iqtisodiy beqarorlik yoki ishsizlik darajasining ortishi omonatlar hajmiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Markaziy bankning pul-kredit siyosati ham depozit operatsiyalariga sezilarli ta'sir etadi. Xususan, asosiy stavkaning o'zgarishi tijorat banklari tomonidan belgilanadigan depozit foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatadi. Natijada omonatchilarning depozitlarga bo'lgan munosabati ham o'zgaradi.

Bank tizimiga bo'lgan umumiy ishonch darajasi va omonatlarni kafolatlash tizimi ham tashqi omillar tarkibiga kiradi. Davlat tomonidan omonatlarning kafolatlanishi aholi mablag'larini bank tizimiga jalb etishda muhim vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, mamlakatdagi siyosiy va iqtisodiy barqarorlik ham depozit operatsiyalarining rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi.

Umuman olganda, tijorat banklarida depozit operatsiyalarining samarali rivojlanishi ichki va tashqi omillarning o'zaro uyg'unlashgan holda shakllanishiga bog'liqdir. Ayniqsa, banklarning samarali depozit siyosatini yuritishi hamda makroiqtisodiy barqarorlikning ta'minlanishi depozit bazasining mustahkam o'sishiga xizmat qiladi.

O'zbekiston bank tizimida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar mamlakatdagi makroiqtisodiy barqarorlik, aholi daromadlari, pul-kredit siyosati, milliy valyutaga bo'lgan ishonch hamda banklarning ichki boshqaruv siyosati bilan chambarchas bog'liq. 2025-yil 1-noyabr holatiga ko'ra, tijorat banklaridagi jami depozitlar 377,6 trln so'mni tashkil etgan bo'lib, shundan 148,6 trln so'mi jismoniy shaxslar, 229,0 trln so'mi esa yuridik shaxslar depozitlariga to'g'ri kelgan. Bu bank resurs bazasida korporativ mijozlar mablag'lari salmog'i yuqoriligini ko'rsatadi

[10].

Birinchi muhim omil — inflyatsiya va real foiz stavkalari hisoblanadi. O'zbekiston sharoitida omonatchilar depozit bo'yicha nominal foizdan ko'ra, uning inflyatsiyadan keyingi real daromadlilikiga ko'proq e'tibor qaratadi. 2024-yil yakunida inflyatsiya 9,8 foizni, bazaviy inflyatsiya esa 7,2 foizni tashkil etgani qayd etilgan. Shu sababli depozit foizlari inflyatsiya darajasidan yuqori bo'lgandagina aholi mablag'larini bankka joylashtirishga qiziqishi ortadi.

Ikkinchi omil — Markaziy bankning pul-kredit siyosatidir. Asosiy stavka tijorat banklari depozit foizlarini shakllantirishda muhim mezon bo'lib xizmat qiladi. Pul-kredit sharoitlari qat'iyilashganda banklar depozitlarni jalb qilish uchun yuqoriroq foiz stavkalarini taklif etadi. Bu, ayniqsa, milliy valyutadagi muddatli omonatlar hajmining oshishiga ta'sir ko'rsatadi.

Uchinchi omil — milliy valyuta barqarorligi va valyutaviy kutilmalardir. So'm kursining barqarorligi milliy valyutadagi depozitlarga ishonchni oshiradi. Aksincha, devalvatsion kutilmalar kuchayganda aholi va biznes subyektlari mablag'larini xorijiy valyutada saqlashga moyil bo'ladi. Markaziy bank 2025-yil yakuniga inflyatsiya 7,3 foiz atrofida bo'lishini prognoz qilgan va bunda milliy valyutaning mustahkamlanishi import inflyatsiyasi hamda inflyatsion kutilmalarga pasaytiruvchi ta'sir ko'rsatgani ta'kidlangan [10].

To'rtinchi omil — omonatlarni kafolatlash tizimi va banklarga bo'lgan ishonchdir. 2025-yil 18-fevralda qabul qilingan qonun banklardagi omonatlarni kafolatlash sohasidagi munosabatlarni tartibga soladi. Mazkur institut omonatchilar manfaatlarini himoya qilish orqali bank tizimiga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi.

Beshinchi omil — raqamli bank xizmatlarining kengayishidir. O'zbekistonda mobil banking, internet banking va **onlayn** omonat xizmatlarining rivojlanishi depozit operatsiyalarini soddalashtirmoqda. Mijoz endilikda bank filialiga bormasdan, mobil ilova orqali omonat ochish, foizlarni kuzatish va mablag'larni boshqarish imkoniyatiga ega. Bu, ayniqsa, yoshlar va shaharlarda yashovchi aholining depozit faolligini oshirmoqda.

Oltinchi omil — aholi daromadlari va jamg'arma salohiyatidir. Aholining real daromadlari ortgani sari bank depozitlariga yo'naltiriladigan bo'sh mablag'lar hajmi ham kengayadi. Biroq kundalik iste'mol xarajatlarining yuqoriligi, uy-joy, ta'lim va sog'liqni saqlash xarajatlari jamg'arma imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

Yettinchi omil — banklararo raqobat va depozit mahsulotlari xilma-xilligidir. O'zbekiston bank bozorida davlat ulushi mavjud banklar bilan bir qatorda xususiy va xorijiy kapital ishtirokidagi banklarning faollashuvi depozit mahsulotlari bo'yicha raqobatni kuchaytirmoqda. Natijada banklar turli muddatli, kapitalizatsiyali, onlayn ochiladigan va moslashuvchan shartlarga ega omonat turlarini taklif qilmoqda.

Umuman olganda, O'zbekiston sharoitida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga eng kuchli ta'sir qiluvchi omillar sifatida inflyatsiya, real foiz stavkalari, milliy valyuta barqarorligi, omonatlarni kafolatlash tizimi, raqamli bank xizmatlari va aholining jamg'arma imkoniyatlarini ko'rsatish mumkin. Ushbu omillar uyg'unlashgan holda banklarning depozit bazasi barqarorligi va uzoq muddatli resurslar hajmining oshishiga xizmat qiladi.

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarining rivojlanishi bank tizimining resurs bazasi, likvidligi va kreditlash salohiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. O'zbekiston sharoitida depozitlar hajmi va tarkibidagi o'zgarishlar shuni ko'rsatadiki, aholining hamda xo'jalik yurituvchi subyektlarning bank tizimiga bo'lgan munosabati bosqichma-bosqich ijobiy tomonga o'zgarib bormoqda. Ayniqsa, muddatli depozitlar ulushining ortishi banklar uchun barqaror resurs manbalarini shakllantirish imkonini bermoqda.

Tahlil natijalariga ko'ra, talab qilib olinguncha depozitlar ulushining kamayishi va bir yildan yuqori muddatli depozitlar ulushining oshishi ijobiy tendensiya sifatida baholanadi. Chunki talab qilib olinguncha depozitlar banklar uchun nisbatan beqaror resurs turi hisoblanadi. Bunday mablag'lar istalgan vaqtda yechib olinishi mumkinligi sababli bank likvidligini boshqarishda qo'shimcha ehtiyot choralarini talab qiladi. Aksincha, uzoq muddatli depozitlar banklarga kredit operatsiyalarini rejalashtirish, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish va resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi.

O'zbekiston sharoitida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga eng avvalo inflyatsiya darajasi va real foiz stavkalari kuchli ta'sir ko'rsatadi. Omonatchilar uchun depozitning nominal daromadlilikigi emas, balki inflyatsiyadan keyingi real daromadlilikigi muhim ahamiyatga ega. Agar depozit foizi inflyatsiya darajasini qoplamasa, aholi mablag'larini bankda saqlashdan ko'ra boshqa aktivlarga yo'naltirishga moyil bo'ladi. Shu sababli tijorat banklari depozit siyosatini shakllantirishda real daromadlilikni ta'minlashga alohida e'tibor qaratishi zarur.

Muhokama jarayonida yana bir muhim jihat — milliy valyutaga bo'lgan ishonch masalasidir. Milliy valyuta barqarorligi depozitlar tarkibida so'mdagi omonatlar ulushining oshishiga xizmat qiladi. Aksincha, valyuta kursi bo'yicha noaniqliklar kuchaygan davrlarda aholi va tadbirkorlik subyektlari mablag'larini xorijiy valyutada saqlashga harakat qiladi. Bu esa banklarning milliy valyutadagi uzoq muddatli resurslarini shakllantirish imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

Bank tizimiga bo'lgan ishonch depozit operatsiyalarining rivojlanishida alohida o'rin tutadi. Omonatchi bankka mablag' joylashtirayotganda nafaqat foiz darajasini, balki bankning barqarorligi, obro'si, xizmat sifati va mablag'larning kafolatlanganlik darajasini ham hisobga oladi. Shu jihatdan omonatlarni kafolatlash tizimi aholining banklarga bo'lgan ishonchini mustahkamlashda muhim institut sifatida namoyon bo'ladi.

Raqamli bank xizmatlarining kengayishi depozit operatsiyalarini rivojlantirishda zamonaviy omil sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda mijozlarning bankka munosabati faqat filialdagi xizmat sifati bilan emas, balki mobil

ilova, internet-banking tizimi, onlayn omonat ochish imkoniyati va xizmatlarning tezkorligi bilan ham belgilanmoqda. Masofaviy xizmatlar depozit operatsiyalarini sodda, qulay va tezkor shaklga aylantirib, ayniqsa yoshlar va faol iqtisodiy qatlamni bank tizimiga kengroq jalb etmoqda.

Shu bilan birga, depozit operatsiyalarini rivojlantirishda ayrim muammolar ham saqlanib qolmoqda. Jumladan, aholining bir qismida moliyaviy savodxonlik darajasi yetarli emasligi depozit mahsulotlaridan to'liq foydalanishga to'sqinlik qiladi. Ba'zi mijozlar depozit shartlari, foizlarni hisoblash tartibi, muddatidan oldin yechib olish oqibatlarini va omonatlarining kafolatlanish mexanizmlari haqida yetarli ma'lumotga ega emas. Bu esa banklar oldiga mijozlar bilan tushuntirish ishlarini kuchaytirish vazifasini qo'yadi.

Banklararo raqobatning kuchayishi ikki tomonlama ta'sir ko'rsatadi. Bir tomondan, raqobat banklarni depozit mahsulotlarini takomillashtirish, foiz stavkalarini jozibador qilish va xizmat sifatini oshirishga undaydi. Ikkinchi tomondan, haddan tashqari yuqori foizli depozitlar banklarning resurs qiymatini oshirib, kreditlar bo'yicha foiz stavkalarining pasayishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Shu sababli depozit siyosati nafaqat mablag' jalb qilish, balki bank rentabelligi va risklarini muvozanatlashtirish asosida yuritilishi lozim.

Umuman olganda, muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston tijorat banklarida depozit operatsiyalarining barqaror rivojlanishi ichki va tashqi omillarning o'zaro uyg'unligiga bog'liq. Banklar tomonidan samarali foiz siyosatini yuritish, raqamli xizmatlarni kengaytirish, mijozlar ishonchini mustahkamlash va depozit mahsulotlarini diversifikatsiya qilish depozit bazasining sifat jihatidan yaxshilanishiga xizmat qiladi. Makroiqtisodiy barqarorlik, inflyatsiyani jilovlash va milliy valyutaga ishonchni oshirish esa ushbu jarayonning tashqi shart-sharoitlarini mustahkamlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tijorat banklarida depozit operatsiyalarining rivojlanishi bank tizimining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Depozit mablag'lari bank resurs bazasining asosiy qismini tashkil etib, kreditlash faoliyatini kengaytirish, **investitsiya loyihalarini** moliyalashtirish hamda iqtisodiyotda pul aylanishini samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Shu sababli depozit operatsiyalarining holati va rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish bank tizimi samaradorligini baholashning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, so'nggi yillarda tijorat banklari depozitlari tarkibida ijobiy tarkibiy siljishlar kuzatilmoqda. Xususan, talab qilib olinguncha depozitlar ulushining kamayishi hamda uzoq muddatli depozitlar salmog'ining ortishi bank resurs bazasining barqarorlashayotganidan dalolat beradi. Ayniqsa, bir yildan ortiq muddatga jalb qilingan depozitlar ulushining oshishi banklarning uzoq muddatli kreditlash imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilmoqda.

Tahlillar asosida depozit operatsiyalarining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar ichki va tashqi omillarga ajratilib o'rganildi. Ichki omillar tarkibida depozitlar bo'yicha foiz stavkalari, bank xizmatlari sifati, raqamli bank xizmatlari, bankning moliyaviy barqarorligi va depozit mahsulotlari xilma-xilligi muhim ahamiyat kasb etishi aniqlandi. Tashqi omillar sifatida esa inflyatsiya darajasi, Markaziy bankning pul-kredit siyosati, milliy valyuta barqarorligi, aholining real daromadlari va bank tizimiga bo'lgan ishonch depozit operatsiyalariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi asoslandi.

O'zbekiston sharoitida inflyatsiya darajasi va real foiz stavkalari depozit operatsiyalarining rivojlanishiga eng kuchli ta'sir qiluvchi omillar sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu bilan birga, raqamli bank xizmatlarining rivojlanishi ham omonatlarni jalb qilish jarayonini sezilarli darajada faollashtirmoqda. Mobil banking va **onlayn** omonat xizmatlari aholining bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirib, depozit bazasining o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Tadqiqot davomida depozit operatsiyalarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar mavjudligi aniqlandi. Jumladan, inflyatsiya darajasini bosqichma-bosqich barqarorlashtirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar depozitlarning real daromadlilikini yanada oshirishga xizmat qilmoqda. Shuningdek, aholining moliyaviy savodxonligini yuksaltirishga qaratilgan dasturlar va raqamli bank xizmatlarining kengayib borishi depozit xizmatlaridan samarali foydalanish imkoniyatlarini kuchaytirmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mishkin F.S. *The Economics of Money, Banking and Financial Markets*. – 11th Edition. – Pearson Education, 2016. – P. 255–278.
2. Diamond D.W., Dybvig P.H. Bank Runs, Deposit Insurance, and Liquidity // *Journal of Political Economy*. – 1983. – Vol. 91, No. 3. – P. 401–419. DOI: <https://doi.org/10.1086/261155>
3. Rashid A., Khalid S. Exploring the Impacts of Inflation, Interest Rates and Their Uncertainty on Deposits and Advances of Conventional and Islamic Banks of Pakistan // *Journal of Economic Cooperation and Development*. – 2020. – Vol. 41, No. 3. – P. 117–150. URL: <http://www.sesric.org/pdf.php?file=ART20062605-2.pdf>
4. Dalantaibaatar E. Determinants of Deposits in an Emerging Banking System // *Cogent Economics & Finance*. – 2024. DOI: <https://doi.org/10.1080/23322039.2024.2653330>
5. Pesaran M.H., Shin Y., Smith R.J. Bounds Testing Approaches to the Analysis of Level Relationships // *Journal of Applied Econometrics*. – 2001. – Vol. 16, No. 3. – P. 289–326. DOI: <https://doi.org/10.1002/jae.616>
6. Abdullayeva Sh.Z. *Bank ishi*. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020. – 356 b.

7. Rashidov O.Y. *Pul, kredit va banklar.* – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2021. – 328 b.
8. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining statistik ma’lumotlari. – <https://cbu.uz/>
9. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining Statistik byulleteni. – Toshkent, 2025-yil. <https://cbu.uz/uz/statistics/buletin/3385359/>
10. O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil 18-fevraldagi “Banklardagi omonatlarni himoyalash kafolatlari to‘g‘risida”gi O‘RQ-1031-son Qonuni. <https://lex.uz/docs/-7389404>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100